Marathi (109)
Sample Paper- 2018
Class-XII
Answer key **Marks-100**

SECTION-A

प्रश्न	उप प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	गुण दान
1		**खालील उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची योग्य ऊत्तरे लिहा.**	**10**
	1	**कृष्णा**,**वेण्णा**,**कोयना** **भागिरथी**,**सरस्वती** या महाबळेश्वरातून एकाच ठिकाणाहून पाच नद्या उगम पावतात	3
	2	भागिरथी आणि सरस्वती गुप्तमार्गाने वाहत राहूनच आपल्या मोठ्या बहिणीला रस्त्यात कुठेतरी भेटतात, अशी अख्यायिका आहे	3
	3	उगमापासून काही मैलाच्या अंतरावरच पाचही भगिनींचा मिलाफ होतो आणि कराडपासून पुढे या सर्वजणी कृष्णामय बनूनच सागराला भेटायला जातात . जरा थोराड अंगाची कोयना कराडला आपल्या भगिनीला, कृष्णामाईला कडकडून भेटते संगमावर मग आनंदाचा कल्लोळ होतो	3
	4	पाचही भगिनीचे **सागराशी** मग एकाच वेळी मीलन होऊन जाते.	1
		SECTION-B	
2		**खालीलपैकी एका विषयावर 25 ते 30 ओळीत निबंध लिहा**	**15**
		• **निबंधात खालील गोष्टीवर लक्ष दयावे -**	
		• विषयज्ञान, तर्कशक्ती व त्याची सलग मांडणी	3
		• मुद्देसुदपणा	2
		• आकर्षक प्रारंभ व शेवट	2
		• म्हणी, वाक्प्रचार, काव्यपंक्ती यांचा यथायोग्य वापर	2
		• हस्ताक्षर व शुध्दलेखन	2
		• चिन्हांचा यथायोग्य वापर	1
		• उपयोजन कौशल्य	3
		-वरील सर्व घटकांचा सारासारपूर्वक विचार करून गुणदान करावे	

SECTION-C

प्रश्न	उप प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	गुण दान
3		खालीलपैकी **कोणत्याही पाच** विधानामध्ये कंसातील सूचने प्रमाणे बदल करा	**15**
	1	अनघाने रोज एक सत्कार्य करावे. (विद्यर्थ)	3
	2	राजुने झाडाला पाणी घातले. (कर्मणी)	3

	3	विभावरी आपली जुनी पुस्तके गरजुंना वाटते. (कर्तरी)	3
	4	समोरचे भयानक दृश्य पाहून मदनला **खूप भीती वाटली**.	3
	5	मुलांनो रोज थोडेतरी मैदानी खेळ खेळा. (आज्ञार्थ)	3
	6	स्त्रियांनी वडाला पुजले. (भावे)	3
	7	पोलीसांनी गुन्हेगारावर चांगलेच **लक्ष ठेवले होते**.	3
4	अ	**वचन बदला.**	2
	1	जनावर - **जनावरे**	1
	2	चहा - **चहा**	1
	ब	**कियाविशेषणे बनवा.**	3
	1	शिवार - **शिवारात**	1
	2	चार — **चारपट, चारदा**	1
	3	घळई - **घळई, घळईतून**	1
5		**कंसातील शब्दांची योग्य रूपे वापरून वाक्य पूर्ण करा. (कोणतेही पाच)**	5
	1	**जगाला** प्रेम अर्पावे .	1
	2	आजकाल नेत्यांचे **समाजाकडे** लक्ष राहिले नाही.	1
	3	काश्मिर प्रश्न सर्वांनी **गांभीर्याने** सोडवावा.	1
	4	प्रत्येकाने **वाटेवरचे** काटे वेचायला हवेत.	1
	5	सर्व विद्यार्थ्यांनी मिळून **तलावातील** घाण व कचरा काढून तलाव स्वच्छ केला	1
	6	रोज सकाळी थोडे तरी **धावावे**.	1
	7	**बापरे**! किती विशाल आहे तो धवधवा.	1

SECTION-D

6	अ	**पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे लिहा**	10
		प्रस्तावना -पाठाचे नाव- **आदर्शाच्या शोधात**(प्रज्वलित मने) **लेखक**- श्री अबुल पाकिर जैनुलबदिन अब्दुल कलाम तामिळनाडुतील डिंडीगुल येथे विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना स्वप्न पाहण्याचा सल्ला दिला कारण त्यांच्या मते स्वप्ने विचारात उतरतात व विचार कृतीत उतरतात. स्वप्ने नसतील तर अमुलाग्र विचार निर्माण होणार नाहीत व विचार नसतील तर कोणतीही कृती आपल्याकडून होणार नाही म्हणून.	5
	2	**प्रस्तावना** - पाठाचे नाव- **ज्याचं त्याचं नंदनवन** (सुखाचे पदर) **लेखक** —श्री रविंद्र रामचंद्र पिंगे. फामरोझ हे मुळचे वाराणसीचे त्यांना दोन मुली. मुलींच्या शिक्षणासाठी मुंबईत स्थाईक. पूढे दोन्ही मुली शिकून विदेशात गेल्या. फामरोझ सधन असल्यामुळे सुखात होते तथापि एका रूग्णालयात नोकराचे काम करायला माणसे मिळत नाहीत हे त्यांना समजले. त्यांनी तिथे काम स्वीकारले व रूग्णसेवेत दंग झाले. वयाच्या उत्तरार्धात त्यांना नंदनवन मिळाले	5
	3	**प्रस्तावना**— '**अति काळजीचे परिणाम**' (जीवनचक्र) लेखक -श्री निरंजन सिहेंद्र घाटे यंत्रमानव भावनेपेक्षा कर्तव्य श्रेष्ठ मानतो त्यामुळे तो जेवढे आदेश दिलेत तेवढयाच गोष्टी	5

		मानतो. उदा. मुलाच्या काळजीच्या जबाबदारीमध्ये त्याने आईची माया दुर्लक्षित केली, प्रमाणपत्र दाखविण्याचा अट्टाहास धरला, ध्वनी प्रदूषणाचा त्रास होईल या सबबीवर गाडी दूर पार्क करावयास लावली वगैरे.	
	ब	**पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा .**	**10**
	1	**संदर्भ -** पाठाचे नाव- **सोयरा वृक्षवल्लींचा** (नरायणी नमोस्तुते) लेखक – श्री अविनाश बळवंत हळवे **स्पष्टीकरण-** उन्नीकृष्णन आपल्या प्रिय फुला फळांच्या झाडांना आपली मुले मानतात - घर सोडून जात असताना त्यांना आपल्या मुलामुलींना सोडल्यासारखेच वाटते म्हणून ते गहिवरल्या अंतःकरणाने लेखकास म्हणतात **वैशिष्ट्य-**आपल्या प्रमाणे फुला फळात देखिल मानवाचे मन गुंतत असते हे स्पष्ट होते	**1** **3** **1**
	2	**संदर्भ -**पाठाचे नाव- माझ्या आयुष्याची गोष्ट (माझ्या आयुष्याची गोष्ट) लेखिका- श्रीमती गिरिजा उमाकांत कीर **स्पष्टीकरण-** हिरीची आई सायसाखरे सारखी माया करणारी, गोड बोलणारी आणि असुसलेल्या आपुलकीन भरवणारी अशी वाटली म्हणून जेवण घेत असता लेखिकेच्या तोंडून हे उदगार निघाले आहेत. **वैशिष्ट्य-** भौतिक सुखाच्या मायाजालात निरपेक्ष मायाच श्रेष्ठ वाटते.	**1** **3** **1**
	3	**संदर्भ -**पाठाचे नाव-..... आणि कैदेत (वॉलॉग...एका युदध कैद्याची बखर) या ले. कर्नल श्याम चव्हाण याच्या पाठातील **स्पष्टीकरण-** - वॉलॉगकडे जाताना नाला ओलांडताना चिन्यांनी पाठलाग केला होता पण चिवटवृत्तीने लेखक कनखरतेने त्यांच्याशी झुंझत होते शेवटी चिन्यांनी लेखकास पकडले . लेखक थकले होते. चिन्यांनी एका पिशवीतील पीठ खावयास देऊ केले. लेखक नको म्हणाले तथापि पुन्हा मागितले कारण त्या पिठात विष असेल तर आपण खाऊन मरूया असा विचार त्यांच्या मनात आला कारण हालहाल होऊन मरण्यापेक्षा विष खाऊन मेलेलं बरं. **वैशिष्ट्य-** लेखकाचा निडर स्वभाव व देशा बद्दलचे प्रेम दिसून येते.	**1** **3** **1**
7	अ	**पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा .**	**10**
	1	**संदर्भ -** कवितेचे नाव– अखंड(म. फुले समग्र वाडमय) कवी– महात्मा जोतीराव फुले **स्पष्टीकरण–** महात्मा जोतीराव फुले यांना शिक्षणाविषयी किती तळमळ होती हे या पंक्तित दिसून येते या बरोबरच स्त्री शिक्षणा विषयीची जबाबदारीची जाणीवही दिसून येते अन्नदान करावे पण ते गरजू विद्यार्थ्यास करावे ही जाणीवही दिसून येते. **वैशिष्ट्य–** 'अखंड' या नव्या रचना प्रकाराचा वापर. शिक्षणा विषयीची तळमळ दिसून येते	**1** **3** **1**
	2	**संदर्भ -** कवितेचे नाव-आवाहन (हिमरेषा)कवी– **कुसुमाग्रज** उर्फ विष्णू वामन शिरवाडकर **स्पष्टीकरण–** महाराष्ट्रातील कड्याकपारीत राहणा-या सामान्य जनतेचे हात पाषाण घोटून कष्ट करून टणक झालेले आहेत. कड्याकपारीतील वणव्यांची आग तुमच्या मनात धुमसत असते तेव्हा या चिन्यांच्या विरोधात याचा वापर करून आपल्या प्रिय आईचे संरक्षण करण्याचे अवाहन केले आहे. **वैशिष्ट्य–** देश रक्षणार्थ महाराष्ट्रातील शूर विरांना अवाहन केले आहे.	**1** **3** **1**
	3	**संदर्भ -**पाठाचे नाव- - खांब(समाज शिक्षण माला) **कवी** - श्री शांता जनार्दन शेळके	**1**

		<u>स्पष्टीकरण –</u> भारतीय स्त्रीची व्यथा या पंक्तिमध्ये दिसून येते तिच्या आयुष्याचा परीघ घरच्या कामामध्येच कसा व्यापलेला असतो हे या पंक्तितून स्पष्ट होते **<u>वैशिष्ट्य-</u>** 'कपाळावर गोंदन' या शब्दात स्त्रीच्या नशीबाचा वेध व मर्यादा दार्शविली आहे व कुंकवाला सूर्यलाल टिळा अशी प्रतिमा योजली आहे.	**3** **1**
	ब	**खालीलपैकी कोणत्याही दोन पदयांशातील अलंकार ओळखा**	**05**
	1	**श्लेष –** एकच शब्द वाक्यात दोन अर्थाने वापरल्यामुळे जेव्हा शब्द चमत्कृती साधते तेव्हा श्लेष अलंकार होतो औषध **<u>न लगे</u>** व औषध **<u>नल गे</u>** असे दोन अर्थ अभिप्रेत	**2.5**
	2	**<u>अनन्वय</u> –** उपमेयाला उपमेयाचीच उपमा दिली जाते तेव्हा 'अनन्वय' अलंकार होतो	**2.5**
	3	**<u>व्यतिरेक</u> –** उपमेय हे उपमानापेक्षा श्रेष्ठ आहे असे जेथे वर्णन येते तेथे व्यतिरेक अलंकार होतो	**2.5**
8	अ	**मुलाखतीची पूर्वतयारी कशी करावी लागते ?**	**10**
		मुलाखतीची आखणी अत्यंत विचारपूर्वक करावी – मुलाखतदाता व संबंधित विषय या विषयी सखोल माहिती घ्यावी– उपलब्ध माहितीवरून मोजक्या शब्दात परिचय तयार करावा . मुलाखतीची उद्दिष्टे व उपलब्ध वेळ लक्षात घेऊन मुलाखतीचे प्रश्न तयार करावेत– . त्याच विषयाच्या अन्य मुलाखतीचे वाचन करावे –. मुलाखत सुटसुटीत असावी बंदिस्त नसावी एका प्रश्नातून दुसरा प्रश्न सुटावा.	
	किंवा	• **<u>आर. जे. (रेडिओ जॉकी)ची स्वभाव वैशिष्टे–</u>** आर. जे. म्हणजे खाजगी वाहिन्यांवरील सूत्र संचालक. त्याला सामान्यपणे तीन तास पर्यंत सूत्रसंचालन करावे लागते. श्रोत्यांना सलग तीन तास खिळवून ठेवण्यासाठी त्याच्याकडे हजरजबाबीपणा, उत्साहपूर्ण वाणी, सामाजिक जाणीव, स्वतःवरील जबाबदारीचे भान असावे लागते. गाण्यांची माहिती त्यांचे किस्से प्रसिद्ध व्यक्तिची मुलाखत घ्यावी कार्यमात वैविध्य आणण्याची क्षमता असावी. श्रोत्यांशी फोनवरील संवाद– छोटया छोटया स्पर्धा आयोजीत कराव्या	
	ब	• **<u>सामाजिक सुधारणेच्या दृष्टीने दूरदर्शनरील जाहिरातीचा उपयोग.</u>** समाजातील अनिष्ठ प्रथा नष्ट करण्यासाठी – सामाजिक सुरक्षेसाठी – नव्या विचारांच्या अनुकरणासाठी– मानवी हक्क स्त्रियांचे हक्क कर्तव्ये दर्शविण्यसाठी– पर्यावरण प्राणी जीवन यांच्या रक्षणासाठी वगैरे.	**5**

<u>DESIGN OF QUESTION PAPER</u>

MARATHI CODE : 109

CLASS XII

Time : 3 Hrs. Total Marks : 100 No. of Periods :

The Question paper will be divided into four sections

Section A : Reading Comprehension	10 Marks	16 Pds
Section B : writing	25 Marks	20 Pds
Section C : Grammar	15 Marks	20 Pds.
Section D : Literature	50 Marks	40 Pds

S. N .	***Typology of Questions***	***Learning Outcomes & Testing Skills***	***Short Answer* VSA 1 Marks**	***Short Answers (Marks)***			***Long Ans. (Marks)***			***Total Marks***	***%***
				2	**2.5**	***3***	***5***	**10**	***15***		
1.	Remembering (Knowledge based simple recall questions)			-	2	4	-	-		17	17
2.	Understanding (Comprehension familiar with meaning and understands)		1			-		-			1
3.	Application (Application of knowledge to new example) Inferential type	▪ LSRW Skills ▪ Reasoning (L –Listening) (S – Speaking) (R – Reading) (W – Writing)	3+2+5	-		4		-		22	22
4.	Higher Order Thinking Skills (HOTS) (Analyzing and Evaluation)		-	-		-	6	1		40	40
5.	Creative Writing (Formation and Evaluation of a judgment or situation) Multidisciplinary			-		- -	1		1	20	20
		Total :	11	-	5	24	35	10	15	100	100 %

Type of Questions	***No. of Questions***	***Marks***	***Total Marks***
One mark questions (Very Short answer & MCQs)	11	1	11
Two & Half marks short questions	2	2 .5	05
Three marks short questions	8	3	24
Five marks long answer questions	7	5	35
Ten marks long answer questions	1	10	10
Fifteen marks long answer questions	1	15	15
Total			100